Studio R+

interview

"Houd altijd scherp welk groter probleem je samen aan het oplossen bent."

Ingrid van Engelshoven,
Onafhankelijk voorzitter
Vereniging RegioPlus

Sinds 18 september is Ingrid van Engelshoven onafhankelijk voorzitter van RegioPlus. In dit interview vertelt zij wat haar aantrekt in deze rol, welke kansen zij ziet voor de sector en wat volgens haar nodig is om samen stappen vooruit te zetten.

Kunt u uzelf kort introduceren?

Mijn naam is Ingrid van Engelshoven. De meeste mensen zullen mij kennen als de voormalig minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2017 – 2022). Voor mijn ministerschap ben ik bijna 8 jaar wethouder geweest in Den Haag, en ik ben ook 6 jaar partijvoorzitter van D66 geweest. Nu doe ik consultancywerk via Blueyard, waar ik vooral de culturele sector adviseer. Daarnaast ben ik actief als commissaris en bestuurder.

Vanaf 18 september bent u de nieuwe onafhankelijk voorzitter van RegioPlus. Wat trok u in die rol? Waarom RegioPlus?

De rode draad in mijn werkende leven is mijn betrokkenheid op dringende maatschappelijke vraagstukken, en vanuit een bestuurlijke rol bijdragen aan de oplossing daarvan. Eén van de grootste opgaven uit deze tijd is het draaiende houden van de arbeidsmarkt zorg en welzijn: de kern van het werk van RegioPlus. Daarin samen een koers vinden, lijnen uitzetten vanuit een voorzittersrol – dat past bij mij. Ik heb daarin als onafhankelijk voorzitter geen eigenbelang, behalve het maatschappelijk belang.

U heeft veel ervaring met het onderwijs, maatschappelijke organisaties en cultuur. Wat is uw link met zorg en welzijn?

Als wethouder in een grote stad als Den Haag heb je altijd met zorg en welzijn te maken. Ik was daar ook verantwoordelijk voor de jeugdzorg. En natuurlijk ben je als mens ook altijd zorgconsument. Zorg is altijd om ons heen; de manier waarop we met elkaar samenleven beïnvloedt onze gezondheid en ons welzijn. Wat mensen daarin onderling voor elkaar kunnen betekenen is voor mij essentieel.

We kunnen er niet omheen: u bent minister geweest. Wat zijn de belangrijkste lessen die u daardoor meeneemt?

Houd altijd scherp welk groter probleem je samen aan het oplossen bent. Verzand niet in discussies over details, korte termijn issues en verschillen. Luister naar al je gesprekspartners, juist ook als je het niet met iemand eens bent. Denk dan na: wat voor belang of welke zorg zit hierachter? Probeer mensen echt te begrijpen, en dan vanuit dat begrip mensen bij elkaar te brengen. Dan worden korte termijn tegenstellingen vanzelf minder belangrijk.

Je leert in zo'n rol ook van je fouten. Soms wil je te snel gelijk hebben of ga je ergens te stevig in. Dan is het slimmer om mee te bewegen met de weerstand, om uiteindelijk je grotere doel dichterbij te brengen. Dat neem ik zeker mee.

De mens centraal stellen dus. Luisteren, begrijpen en je soms even inhouden.

Ja, als je in een complex geheel dingen voor elkaar wil krijgen, dan gaat de lijn meestal niet recht van A naar B. Dat meandert een beetje. Je moet dan zelf ook met mensen mee kunnen meanderen om uiteindelijk het doel toch te bereiken. En denk nooit te snel dat je zelf gelijk hebt.

Zorg en welzijn is ook bij uitstek een mensensector. Het gaat altijd over mensen, met mensen.

We hebben zorg en welzijn – net als onderwijs en cultuur – georganiseerd in stelsels en systemen. Die zijn met een doel ingericht, om voor de zorgverlener of patiënt het goede te kunnen doen. Om dingen mogelijk te maken, niet om dingen onmogelijk te houden. Maar soms staan die systemen ons als mensen in de weg. Als er barrières zijn is het ook de kunst om te kijken hoe we die kunnen doorbreken.

Dat ontregelen van de zorg is één van de centrale thema's waar RegioPlus aan werkt. Er zijn veel administratieve regels en systemen met goede bedoelingen, maar die ontzettend veel zorgtijd kosten.

Dat is ontzettend weerbarstig. Als ergens een keer iets misgaat worden er meteen regels bedacht om dat voortaan te voorkomen. En dat stapelt zich op, ook in de zorg. We zouden meer moeten werken vanuit vertrouwen in de professional, en dat mensen in principe het goede willen doen. Er zit vaak zoveel gestold wantrouwen in al die regels, daar moeten we vanaf. Dat is één van de lastige problemen van deze tijd. We willen graag minder regels, maar aanvaarden slecht dat we daarmee ook vertrouwen moeten geven.

Dat raakt de grotere opgave van RegioPlus: de transformatie van het werk in zorg en welzijn. Minder onnodige zaken, slimmer werken. Welke kansen en obstakels ziet u daarin?

Ik wil daarbij eerlijk zeggen dat deze sector relatief nieuw is voor mij. Ik moet en wil nog heel veel leren, maar zie zeker al kansen. Eén van de dingen die ik heb gezien vanuit mijn ervaring met het (beroeps) onderwijs is dat er nog veel winst te behalen is in het Leven Lang Ontwikkelen. Als we erin slagen om mensen te blijven bijscholen en te laten ontwikkelen, dan kunnen we met dezelfde mensen meer doen. Voor patiënten is het ook fijner als er minder verschillende gezichten aan het bed komen.

Als samenleving hebben we ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de boel draaiende te houden. We kunnen het ondersteunen van ouderen professioneel organiseren, maar ik kan ook zelf boodschappen doen voor mijn buurvrouw van 85. Als we zien dat de systemen overlopen en de zorgvraag gewoon te groot wordt om te beantwoorden, dan hebben we ook allemaal een verantwoordelijkheid om te kijken waar we kunnen helpen.

Een zorgzame samenleving of maatschappij.

Ja, en dat is niet iets wat je van bovenaf oplegt. Je moet stimuleren dat mensen er met elkaar het gesprek over voeren. Dat kun je niet forceren, afdwingen of in een wet regelen. Mensen moeten zelf merken dat je eigen leven prettiger wordt als je iets voor een ander betekent. Het hoeft echt niet veel tijd te kosten, en zorgt wel voor het ontlasten van de professionele zorg.

Een klein zijstapje: een rode draad in uw publieke carrière is het opkomen voor vrouwenrechten en vrouwenemancipatie. Ongeveer 80% van de zorgmedewerkers is

>>

vrouw.

Mijn drijfveer in het opkomen voor vrouwenrechten is dat ik het belangrijk vind dat mensen gewoon op hun eigen benen kunnen staan. Zorgmedewerkers kunnen soms niet rondkomen als alleenstaande of kostwinner. Daar moeten we echt wat aan doen. Het kan niet zo zijn dat mensen met essentiële beroepen niet voldoende verdienen om economisch zelfstandig te zijn. Dus hoe houd je mensen binnen de zorg? Regel dat ze in staat zijn om een goede boterham te verdienen.

U heeft al een goed beeld van een aantal centrale thema's in ons werk. Wat was uw eerste indruk van RegioPlus?

Ik vind het heel sterk dat RegioPlus een vereniging is met 12 regionale organisaties, en dat daarmee erkend wordt dat de vraagstukken in elke regio anders zijn. Durf te gaan voor een gedifferentieerde aanpak, en blijf tegelijkertijd van elkaar leren en kennis delen. Dat gebeurt in dit samenwerkingsverband.

Waar we voor moeten waken is dat we als koepelorganisatie met oplossingen komen waar de mensen op de werkvloer niks aan hebben. Mijn voornemen is ook om met regelmaat eens een dagje mee te lopen bij organisaties en te merken wat daar speelt. Dat zegt me veel meer dan 100 nota's lezen.

Wat is er nodig om RegioPlus een nog stevigere gesprekspartner van overheid en politiek te maken?

Laat zien dat je impact hebt, en dat je daadwerkelijk bereikt waar een ministerie je voor financiert. Daar moet je heel scherp op zijn. En dat mogen ze ook echt van ons vragen – het gaat om publieke middelen en je werkt aan een urgent vraagstuk. Als iets niet uitpakt zoals je hoopte hoef je dat niet te verbloemen of er omheen te gaan draaien. Blijf laten zien dat je er bent om iets op te lossen en dat je daaraan bijdraagt.

Ik heb in mijn tijd als minister natuurlijk ontzettend veel te maken gehad met het lerarentekort. Dan investeer je geld in programma's om dat tekort tegen te gaan, en wil je gewoon concreet zien: helpt dat?

Is dat ook wat een sterk netwerk onderscheidt van een praatclub: die impact?

Plus een heldere strategie die ervoor zorgt dat er betekenisvolle stappen worden gezet. Laat zien dat je in staat bent om besluiten te nemen. Er zijn veel samenwerkingsverbanden, en die vergaderen en praten veel. Maar wat gaan we nou uiteindelijk met elkaar doen? Waar gaat RegioPlus het verschil maken?

Mijn stelregel als voorzitter is dat er bij een vergadering altijd iets wordt besloten. Ik houd er niet van dat je weer uit elkaar gaat en er van alles is gezegd, maar niks voor elkaar hebt gekregen. Dat voorkomen zit 'm ook in goede voorbereiding, en dat vind ik leuk. Ik denk graag na over de onderwerpen die op tafel liggen, en wat dat voor mensen betekent.

Wilt u een zichtbare voorzitter zijn, of juist iemand die op de achtergrond de strategie opstelt?

Ik ben er vooral om te zorgen dat we stappen zetten en dat er voortgang wordt geboekt. Mijn naam en foto hebben al vaak genoeg in de krant gestaan, daar heb ik geen verlangen naar. Maar ik sta er wel functioneel in. Als het helpt om onze doelen te bereiken, dan doe ik dat. Maar ik heb liever dat de zorgverleners die in de praktijk het werk doen het laten zien.

U hoeft zelf geen spotlight – maar hoe wilt u dat mensen RegioPlus zien, of gaan zien?

RegioPlus moet bekendstaan als de primaire gesprekspartner om de vraag naar zorg en het aanbod dichterbij elkaar te brengen. We moeten stap voor stap laten zien dat het probleem samen getackeld kan worden. Effectiviteit is daarin echt een sleutelwoord.

Ik denk dat een netwerk als RegioPlus ook altijd nodig zal zijn. Het in balans houden van de arbeidsmarkt is niet een vraagstuk dat ooit helemaal weggaat. De arbeidsmarkt ontwikkelt zich, de vraag naar zorg verandert, en er ontstaat allerlei nieuwe technologie. RegioPlus moet een netwerk zijn dat blijft leren en zich slim en effectief blijft ontwikkelen.

Wat is tot slot uw boodschap aan het netwerk van RegioPlus?

Ik hoop dat mensen me veel betrekken, veel vertellen, open zijn en geen blad voor de mond nemen. Laat me weten waar je kansen voor succes ziet, waar moeilijkheden zitten, waar zorgen zijn. Dat vraagt andersom van mij dat ik de ruimte creëer om dat te horen.

Ik vind het geweldig om te zien hoe zoveel zorgmedewerkers zich elke dag met hart en ziel inzetten. Als je ziet wat we daar toch allemaal voor elkaar boksen! We hebben fantastische zorg in Nederland en mogen blij zijn dat we hier wonen. Natuurlijk, het kan altijd beter, maar laten we waarderen wat er is – en vanuit die energie kijken waar het nog beter kan. Dat kan altijd. Ik kijk ernaar uit om dat samen voor elkaar te gaan krijgen, en veel te gaan leren over deze prachtige sector.

"We zouden meer moeten werken vanuit vertrouwen in de professional."

Dit is een uitgave van RegioPlus

Meer informatie

079 323 03 19
info@regioplus.nl
www.regioplus.nl

september 2026